

Afgørelser – Reg. nr.: 02416.00

Fredningen vedrører: Agri Sø

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 05-04-1960

Fredningsnævnet 13-10-1958

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

574-1960

U_D_S_K_R_I_F_T
af
OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDLSESPROTOKOL.

År 1960, den 5. april, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og **skriftlig** votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1312/1958 vedrørende fredning af Agri sø og dens nærmeste omgivelser.

I den af fredningsnævnet for Randers amt den 13. oktober 1958 afsagte kendelse hedder det:

"I Agri by på Mols findes en sø, som påstås at være Danmarks højstbeliggende sø.

Den 4. november 1949 vedtog nogle lodsejere i Agri på et møde, med 12 stemmer mod 4, at lade et udvalg på 5 personer arbejde på fremme af en sag om søens og omgivelsernes fredning, navnlig ved standsning af byggeri ved søen, rensning af denne, standsning eller rensning af udledning, forbud mod henkastning af affald og begrænset tilplantning af gadejorden omkring søen.

Samme dag udarbejdedes et andragende til fredningsnævnet, hvilket andragende naturfredningskomiteen for Djursland den 5. november 1949 anbefalede, idet komiteen tillige fremhævede søens betydning som branddam og kreaturvandingssted, hvorhos hensynet til smukke omgivelser ved Agri kirke blev nævnt.

Sagen blev tilsendt fredningsnævnet fra Danmarks naturfredningsforening med anbefalende skrivelse af 26. november 1949.

Det fremgår af fredningsnævnets arkiv, at det har været påtænkt at holde et møde, som imidlertid ikke ses at have været afholdt.- Sagen synes henlagt, formentlig på grund af bekosteligheden eller på grund af modstand fra tilstødende lodsejere mod ændring af afløbsforholdene for spildevand til søen.

Et nyt forsøg på at fremme en sag om fredning af søen og dens nærmeste omgivelser var en henvendelse af 14. september og 4. oktober 1957 fra politimesteren i Grenå, der udbad sig fredningsnævnets er-

klæring i anledning af en sag om tiltagende forurening af søen - en forurening i strid med reglerne i sundhedsvedtægten for Agri-Egens kommune og skadelig for søens anvendelse som branddam.- Af sagen fremgår endvidere, at en del af forureningen skyldes en antagelig i strid med vandløbsloven etableret aflledning af spildevand til søen.

Politimesterens henvendelse foranledigede, at fredningsnævnet indkaldte til et møde, der afholdtes i Agri den 11. november 1957. I mødet deltog - foruden nævnet - politimesteren, sognepræsten, læreren, naturfredningskomiteen for Djursland, Turistforeningen for Danmark, Agri-Egens sogneråd, Agri Private Vandværk, repræsentanter for sundhedskommissionen, lodsejerne ved søen (undtagen een), hvorhos nogle formentlige brugere af gadejord var tilvarslede.

Under dette møde blev der - udover det foran anførte - givet udtryk for bl. a., at forureningen af Agri sø muligvis rummede en fare for drikkevandsforsyningen, idet vandværket er placeret umiddelbart ved søen, som hverken har tilløb eller afløb ved vandløb, at forskellige - herunder kommunen - har brugt søen som losseplads, at rørbevoksningen fremmer en tilgroning, og at afskæring af rørene derfor formentlig ville have såvel en økonomisk værdi som en bevarende virkning på søens tilstand, at en rensning af søen ville være ønskelig, men muligvis blive økonomisk uoverkommelig, samt at de eneste midler, der praktisk kunne anvendes herpå, ville være indtægter af rørskæret og det afløb, som kommunen er pligtig at anvende for at holde søen i orden som branddam eller eventuelt i henhold til sundhedsvedtægten.

De mødte var alle enige i det ønskelige i søens bevaring og i nødvendigheden af at overholde sundhedsvedtægten og reglerne om søens vedligeholdelse som branddam, og det vedtoges - hvilket den eneste fraværende lodsejer ved søen senere erklærede sig enig i - at der inden 1. oktober 1958 i fornødent omfang skulle være indrettet sivebrønde og møddingssteder med mur, fast bund og afløb til ajlebeholder, så udledninger til søen fremtidig undgås.

Sognerådet påtog sig hvert år at gennemføre opskæringen af rør i søen.

Endelig vedtoges, at fredningsnævnet skulle undersøge mulig-

hederne for at bekoste en engangsoprensning af søen.

En sådan undersøgelse har vist, at en virkelig rensning af søen med fjernelse af muddret, vil være overordentlig kostbar og i al fald for tiden ikke gennemførlig.

Under et den 13. oktober 1958 afholdt møde i Agri, til hvilket møde foruden amtsrådet, politimesteren, præsteembedet, lærerembedet, naturfredningskomiteen for Djursland, Turistforeningen for Danmark, Agri-Egens sogneråd, Agri Private Vandværk og repræsentanter for sundhedskommissionen, samtlige lodsejere i Agri ejerlav, panthavere og servitutberettigede er indkaldt ved bekendtgørelse i Statstidende og Århus Amtstidende, hvorhos de ved søen boende yderligere er tilvarslet ved anbefalede breve, optog fredningsnævnet derfor hele sagen til afgørelse af, i hvilket omfang den fremsatte begæring om fredning i øvrigt vil være at tage til følge.

Herom bemærkes:

I betragtning af den lokale bestræbelse for en fredning, der er anbefalet af såvel Danmarks naturfredningsforening som Turistforeningen for Danmark, og i betragtning af de af politimesteren anførte grunde - om det ønskelige i, at søen også fremtidig kan betyde glæde og gavn i de forskellige retninger som hidtil - finder nævnet, at sagen bør fremmes uanset dens efter nævnets opfattelse i ret væsentlig grad lokale betydning, da søens beliggenhed og ejendommelighed samt idyllen omkring den dog har nogen interesse for almenheden.

Fredningen fremmes herefter i følgende omfang:

Agri sø skal bevares og må ikke udtørres eller opfyldes.

Agri-Egens kommune bekoster hvert år rørene afskåret og fjernet, samt sådan oprensning foretaget, som efter politimesterens skøn er nødvendig, for at søen kan tjene som branddam.

Kommunen bekoster endvidere ukrudt o.l. slået to gange årlig på gadejorden omkring søen.

Endvidere bekoster Agri-Egens kommune i overensstemmelse med sundhedsvedtægten, den oprensning, som efter sundhedsmyndighedernes skøn er fornøden, såfremt udgiften ikke kan pålignes nogen privat.

Der må ikke til søen eller gadejorden omkring denne eller iøvrigt inden for en afstand af 10 meter fra vandkanten (skæringslinien mellem vandfladens plan og terrainet) henkastes affald af

nogen art eller udledes nogen form for spildevand, ligesom der på samme område ikke må have oplag af stoffer, der kan udvaskes eller opløses og med regnvand føres ud i søen.

For hver beboelse skal derfor til enhver tid være indrettet sivebrønde. Møddinger skal være med mur, fast bund og afløb til ajlebeholder. Udførelse, placering og drift af vandklosetter, septic-tanks, sivebrønde, møddinger og affaldsbeholdere skal til enhver tid kunne godkendes af sundhedsmyndighederne.

Gadejorden omkring søen skal være græsklædt i samme omfang som hidtil.

I søen og på gadejorden omkring søen må ikke opføres bygninger eller faste indretninger af nogen art; tilsvarende gælder, for så vidt angår matr. nr. 3h, 3b og 8a (lodderne øst for søen), en bræmme af 5 meter dybde langs gadejorden. Den nordligste halvdel af matr. nr. 22b må ikke bebygges eller iøvrigt forsynes med faste indretninger. På matr. nr. 39 og 6c tilsammen må kun findes een beboelse og to udhuse.- Den gamle smedje må bibeholdes, såfremt den repareres behørigt inden fem år fra kendelsens afsigelse; i modsat fald vil smedjen være at nedrive på ejerens bekostning.

Gadejorden omkring søen må ikke beplantes.

Under faste indretninger, der ikke må opstilles, henhører kiosker, skure, el-master, ensilagebeholdere eller andet tilsvarende.

Møddingssteder og lignende må ikke opføres på gadejorden.

Der tillægges almenheden ret til færdsel til fods på gadejorden fra søens nordbred langs østbredden og sydbredden til sydgrænsen af matr. nr. 39.

Der må ikke opstilles hegn af nogen art på den ikke matrikulerede gadejord - heller ikke efter sket udstykning.

Iøvrigt indskrænkes hidtidig brug af gadejorden og søen ikke. Hidtidige haver må således bibeholdes, men skal vedligeholdes behørigt.

På gadejorden udfor matr. nr. 7b vil de høje træer være at fælde, nedkappe til buskhøjde eller afgrene for neden af hensyn til udsigten - inden et år fra kendelsens afsigelse.

Da de beskrevne indskrænkninger stemmer med lokale ønsker og ialt væsentligt forud var hjemlet ved reglerne i sundhedsvedtægten og vandløbslovgivningen, findes der intet grundlag

for at tilkende erstatninger.

Nærværende fredningskendelse vil - foruden på gadejorden og søen - være at tinglyse på følgende matr.nr.e af Agri by og sogn: 3h, 3b, 8a, 19b, 23, 24, 25, 22b, 39, 6c, 6b, 9h, 12b, 7b, 7c, 1a - tilhørende Agnes Thuesen, Ane Kirstine Frandsen, Ejvind Pedersen, Anders Peter Sørensen Svenningsen, Alfred Jensen, Hans Greve Andersen, Anne Jensen, H.L. Thomsen og præsteembedet. Landbrugsnoteringer respekteres. Notering foretages kun på de nævnte matr.nr.e, gadejorden og søen. Lysningen sker med prioritet forud for al pantegæld, alene undtagen fortrinspantegæld.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Randers amt på det offentliges vegne."

Kendelsen er indanket af Agri-Egons sogneråd samt af Ane Kirstine Frandsen, Ejvind Pedersen, Anders Peter Sørensen Svenningsen, Alfred Jensen, Hans Greve Andersen og H.L. Thomsen.

Overfredningsnavnet har den 4. juli 1959 besigtiget de pågældende arealer og forhandlet med ankende, som var mødt eller havde ladet sig repræsentere på mødet, og andre i sagen interesserede, hvorhos man har drøftet sagen i møder den 17. september og 8. oktober 1959.

Under det førstnævnte møde protesterede ejerne mod fredningsbestemmelser, der er til hinder for opførelse af bygninger m.v. på deres private arealer. De krævede erstatning i tilfælde af, at der blev fastsat sådanne bestemmelser. Ejerne kunne derimod, også for deres private arealers vedkommende, tiltræde kendelsens bestemmelser, for så vidt disse angår henkastning af affald, udledning af spildevand, oplag af stoffer, der udvaskes, samt foranstaltninger, der medfører udtarring af søen, sænkning af vandstanden og forurening.

H.L. Thomsen har i skrivelse af 18. juni 1959 præciseret sin påstand til at gå ud på, at forbudet mod hegn af enhver art på den ikke matrikulerede gadejord, ændres til at angå hegn, som hindrer adgangen til søen eller færdselen til fods på søbredden, og at forbudet vedrørende de høje træer udfor matr. nr. 7b ændres til, at beplantningen ud for nævnte matr. nr. skal holdes i en sådan stand, at der altid fra vejen er passende mulighed for udsigt over gadejorden til søen.

Sognerådet anfører i sin ankeskrivelse, at hvis kendelsens

bestemmelse om, at Agri sø skal bevares og ikke må udtørres, skal forstås således, at kommunen har pligt til særlige foranstaltninger, f. eks. oprensning af søen, protesterer kommunen herimod. Med hensyn til bestemmelsen om, at kommunen skal bekoste sådan oprensning af søen, som efter politimesterens skøn er nødvendig, for at søen kan tjene som branddam, anfører sognerådet, at kommunen må have ret til at indrette branddam på anden måde.

- En del af kendelsens bestemmelser vedrører forhold, som henhører under vandløbsloven, brandpolitiloven og sundhedsvedtægten. Sådanne bestemmelser bør efter overfredningsnævnets opfattelse ikke optages i en fredningskendelse, uanset om de måtte være tiltrådt af vedkommende ejere. PågIVEN foranledning udtalte fredningsnævnets formand under mødet den 4. juli 1959, at disse bestemmelser kun var optaget i kendelsen til efterretning. Det fremgår iøvrigt af en under sagen fremlagt politirapport af 8. oktober 1958, at de i kendelsen omhandlede sivebrønde var tilvejebragt, således at ingen kloakledning gik i søen samt med hensyn til kendelsens bestemmelse om, at møddinger skal være med mur og fast bund, at den ene af de to ejere, der har fået påbud, havde opført en lille mur omkring sin mødding i den ene side, der vender mod søen, og indenfor muren lavet en sivebrønd til at tage eventuelt spild, alt for at forhindre ajle og gødningsvand i at løbe i søen, medens den anden ejer havde efterkommet påbudet.

Det bemærkes, at kendelsens påbud om fældning m.v. vedrørende de høje træer på matr. nr. 7b er efterkommet.

Når henses til den ejendommelige beliggenhed, Agri sø har, og til det smukke landskabsbillede søen og dens omgivelser - med den gamle landsby - danner, findes betingelserne for fredning efter naturfredningslovens § 1 at være til stede, og fredningen vil derfor være at gennemføre. Efter det foran anførte findes imidlertid de bestemmelser i kendelsen, der har hensyn til sundhedsvedtægt og brandpolitivedtægt, at burde udgå af fredningsbestemmelserne, og efter det under overfredningsnævnets besigtigelse oplyste og konstaterede findes også enkelte andre bestemmelser i kendelsen, således om forbud mod bebyggelse udenfor gadejord, at burde udgå. Fredningen går herefter alene ud på følgende:

1 Der må ikke foretages opfyldning af eller i søen. Det bemærkes i denne forbindelse, at Agri-Egens kommune har påtaget sig hvert år at bekoste rørene i søen afskåret og fjernet.

2 Gadejorden omkring søen skal være græsklædt i samme omfang som hidtil. Det bemærkes herved, at nævnte kommune er indgået på at bekoste ukrudt og lignende på gadejorden slået i et efter sognerådets skøn passende omfang.

3. Der må ikke i søen eller på gadejorden omkring den - eller for så vidt angår matr. nr. 39 Agri by og sogn inden for en afstand af 10 m fra vandkanten - henkastes affald af nogen art.

4 I søen eller på gadejorden omkring den må ikke opføres bygninger eller anbringes faste indretninger af nogen art, såsom kiosker, skure, el-master, ensilagebeholdere. Ej heller må der på gadejorden opføres møddingssteder og lignende.

5 Gadejorden omkring søen må ikke beplantes, og allerede værende beplantning på den skal holdes så meget nede, at udsigten over søen ikke hindres.

6
7 På gadejorden må ikke anbringes hegn, som hindrer adgang til søen eller færdsel til fods på selve dennes bred.

8 Der tillægges ikke ved denne fredningskendelse almenheden ret til gående færdsel på gadejorden, hvorefter bemærkes, at søen i hele sin udstrækning er synlig fra den offentligt tilgængelige gadestrækning nord for søen, og at sikring af en ret til færdsel langs den øvrige søbred overvejende er af lokal interesse. Men der er ikke herved taget stilling til, hvorvidt og i hvilket omfang almenheden på andet grundlag har ret til sådan færdsel på byens gadejord.

Bortset fra, hvad der følger af foranstående, foretages der ikke ved fredningen indskrænkning i den hidtidige brug af gadejorden og søen. Hidtidigt på gadejorden værende haver må derfor bibeholdes.

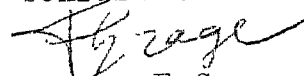
Med de af foranstående flydende ændringer, og idet bemærkes, at der herefter ikke er rejst erstatningskrav, vil den indankede kendelse være at stadfæste.

Et kort nr. Ra. 113:visende søen, gadejorden og de tilstødende matrikulerede arealer er vedhæftet nærværende kendelse.

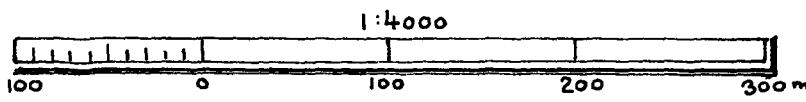
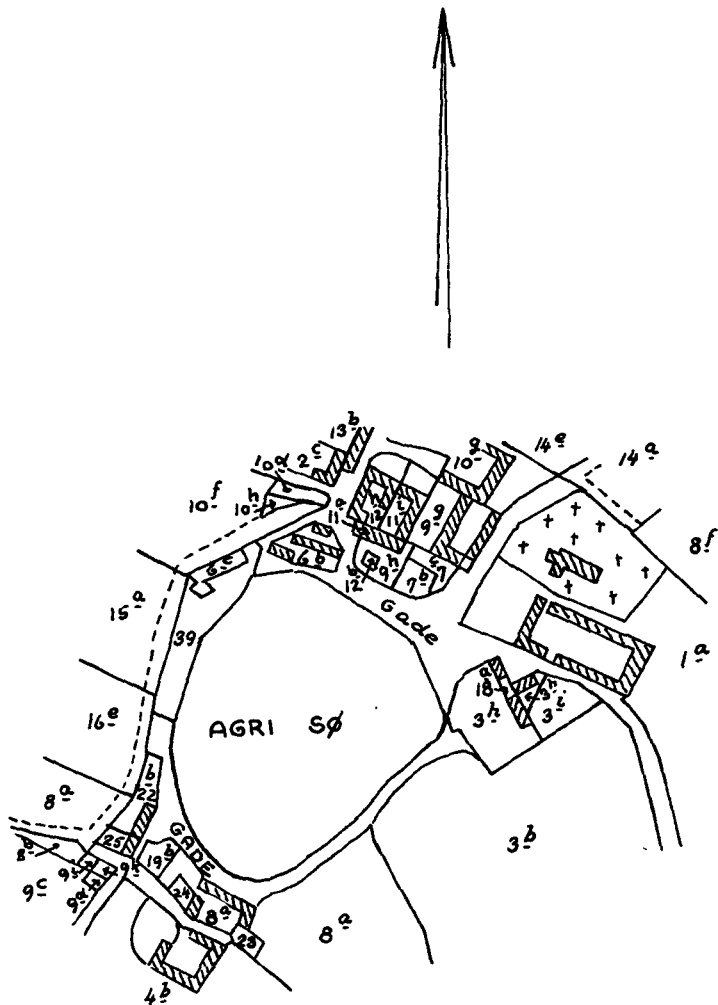
T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet afsagte kendelse stadfæstes i det foranførte omfang.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

overfredningsnævnets sekretær

Naturfredningskonsulentens kontor København d. 17-3-60
By: AGRI Sogn: -"-
Plan nr. Ra. 113

FREDNINGSNÆVNET>

kendelse afsagt den 13.10.1958 af fredningsnævnet for Randers amt.

REG. NR. 2416

Anmelder:

Fredningsnævnet for Randers
amt v/dommer Fog, Mariager.

F.s. 25/1957.

Afsagt den 13/10-1958.

Matr . nr. 3h m.fl. Agri
by og sogn.

2097

21. okt . 1958.

Stempelfri.

CITERET I OFN K.

AF 5/4 1960

K e n d e l s e .

I Agri by på Mols findes en sø, som påstås at være Danmarks højstbeliggende sø.

Den 4. november 1949 vedtog nogle lodsejere i Agri på et møde, med 12 stemmer mod 4, at lade et udvalg på 5 personer arbejde på fremme af en sag om søens og omgivelsernes fredning, navnlig ved standsning af byggeri ved søen, rensning af denne, standsning eller rensning af udledning, forbud mod henkastning af affald og begrænset tilplantning af gadejorden omkring søen.

Samme dag udarbejdedes et andragende til fredningsnævnet, hvilket andragende naturfredningskomiteen for Djursland den 5. november 1949 anbefalede, idet komiteen tillige fremhævede søens betydning som branddam og kreaturvandingssted, hvorhos hensynet til smukke omgivelser ved Agri kirke blev nævnt.

Sagen blev tilsendt fredningsnævnet fra Danmarks Naturfredningsforening med anbefalende skrivelse af 26.11. 1949.

Det fremgår af fredningsnævnets arkiv, at det har været påtænkt at holde et møde, som imidlertid ikke ses at have været afholdt.- Sagen synes henlagt, formentlig på grund af bekosteligheden eller på grund af modstand fra tilstødende lodsejere mod ændring af afløbsforholdene for spildevand til søen.

Et nyt forsøg på at fremme en sag om fredning af søen og dens nærmeste omgivelser var en henvendelse af 14.9. og 4. 10.1957 fra politimesteren i Grenaa, der udbad sig fredningsnævnets erklæring i anledning af en sag om til-

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 02416.00

Dispensationer i perioden: 18-04-1989

Randers, den 18. april 1989

LH/eml. FS. 217/88

Hans Jessen Laursen,
Porsekærvej 60, Agri,
8420 Knebel.

I skrivelse af 17. november 1988 har Ebeltoft kommune forelagt fredningsnævnet Deres ansøgning om tilladelse til opførelse af en udestue på ejendommen matr.nr. 6 c og matr.nr. 39 Agri by, Agri, beliggende Porsekærvej 60, Agri, 8420 Knebel.

Fredningsnævnets tilladelse er nødvendig, fordi det ansøgte er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 5. april 1960 vedrørende fredning af Agri sø og dets nærmeste omgivelser.

Under en besigtigelse redegjorde ejeren for projektet.

Nævnet konstaterede, at der mellem to udhuse er opført et drivhus uden fredningsnævnets tilladelse.

Under hensyn til de landskabelige forhold på stedet og til den i forvejen eksisterende bebyggelse samt til byggeriets karakter finder fredningsnævnet at kunne give den efter naturfredningsloven nødvendige tilladelse til lovliggørelse af drivhuset samt til opførelse af udestuen i overensstemmelse med de hertil fremsendte skitser.

Det pålægges Dem inden den 1. juni 1989 at foretage en oprydning på grunden, således at alle løse effekter fjernes, og det forventes, at De også fremover holder grunden i ryddet stand.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af bl.a. ansøgeren og forskellige myndigheder.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede.

Tilladelsen kan f.s.v. angår opførelsen af udestuen ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre den opretholdes af overfredningsnævnet.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år.

Lilian Hindborg

Lilian Hindborg
suppleant.

Kopi er sendt til:

1. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.
2. Århus amtskommune, By- og Landskabskontoret, Lyseng allé 1, 8270 Højbjerg. J.nr. 8-70-53-4-701-25-88.
3. Ebeltoft kommune, Adelgade 11, 8400 Ebeltoft. J.nr. 24-4-B-01-10-18.
4. "Vurderingsrådet" i Ebeltoft kommune.
5. Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K.
6. Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/museumsinspektør Henning Petersen, Skellerupvej 2 A, 8420 Knebel.
7. Landpost Kristian Albrechtsen, Elmelundsvej 2, Dalbyover, 8970 Havndal.
8. Gårdejer Kjeld Søndergaard, Mariendalsvej 10, Boeslum, 8400 Ebeltoft.